

Tilsyn med solarier i Vestfold 2012

**Miljørettet helsevern i Vestfold er et interkommunalt samarbeid med kommunene
Andebu, Hof, Holmestrand, Horten, Lardal, Nøtterøy, Re, Sande, Stokke, Svelvik,
Tjøme og Tønsberg**

Tittel: Tilsyn med solarier i Vestfold 2012	
Forfatter: Miljørettet helsevern i Vestfold v/ Beathe Lassen og Eva Rizi	Dato: 20.08.2012
Stikkord: Solarier, tilsyn	Godkjent: 20.08.2012
Sammendrag/ hovedpunkter: Miljørettet helsevern har på vegne av kommuneoverlegene ført tilsyn med 31 solarievirksomheter i Andebu, Hof, Holmestrand, Horten, Lardal, Nøtterøy, Re, Sande, Stokke, Svelvik, Tjøme og Tønsberg som er tilgjengelig for publikum. Det ble avdekket avvik fra regelverket ved 28 av 31 solarievirksomheter. Disse utgjør følgende: <ul style="list-style-type: none">• Halvparten av solarievirksomhetene var ikke innmeldt til Statens strålevern• En stor andel av de ansvarlige for virksomheter som tilbyr soling i solarier hadde lite kjennskap til betydningen av et fungerende og oppdatert internkontrollsystem• 1/3 av de målte solsengene viste for høyt strålenivå. Ingen av solsengene hadde så høyt strålenivå at de måtte stenges• 1/8 av virksomhetene hadde en eller flere solsenger med rør som ikke er tillatt brukt i Norge• 1/3 av solarievirksomhetene hadde mangelfull informasjon til kundene• Over halvparten av solarievirksomhetene manglet det helt eller delvis advarselsmerking og UV- type 3 merking på en eller flere solsenger Sammenlignet med resultatene fra Statens Stråleverns rapport (2011: 12) etter landsomfattende kontroll i 2008 ble det i de 12 Vestfoldkommunene avdekket færre solsenger med for høyt strålenivå. Andelen av solarievirksomheter som var innmeldt til Statens strålevern og virksomheter med en eller flere solsenger med rør/ lamper som ikke var tillatt, var stort sett sammenfallende. Etter tilsynene har de aller fleste solarievirksomhetene raskt rettet opp avvikene. Resterende avvik blir fulgt opp fortløpende eller ved neste rutinemessige tilsyn. Mange av solarievirksomhetene var fornøyd med at kommunen utførte tilsyn, slik at de kunne forbedre tjenesten de tilbyr og at de fikk oppdatering på gjeldene regelverk. Solarievirksomhetene hadde generelt et tilfredsstillende renhold. Miljørettet helsevern i Vestfold oppfordrer publikum til å følge Statens stråleverns anbefalinger for soling og solariebruk for å redusere risikoen for helseskader.	

Innledning

Verdens helseorganisasjon (WHO) klassifiserer solarier som kreftfremkallende. Uvetting soling, soling i tidlig alder og solforbrenning øker risikoen for å utvikle hudkreft. Av ulike kreftformer er det størst økning i forekomst av føflekkreft, som er den alvorligste formen for hudkreft. Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder antall tilfeller av føflekkreft i forhold til folketallet.

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere om regelverket følges. Det er spesielt viktig å oppdage solsenger med for høy stråling og at riktig informasjon og anbefalinger er lett tilgjengelig for kundene. Ved tilsyn kommer kommunen også i kontakt med solariebransjen og gir informasjon om regelverket og betydningen av dette.

Kontrollområde

Miljørettet helsevern i Vestfold har i løpet av våren 2012 kontrollert til sammen 31 solarievirksomheter, med 114 solsenger, i kommunene Andebu, Hof, Holmestrand, Horten, Lardal, Nøtterøy, Re, Sande, Stokke, Svelvik, Tjøme og Tønsberg. 17 av disse var betjente eller delvis betjente.

Tilsynene ble gjennomført for å undersøke om gjeldene krav til strålevern og hygiene ble etterlevd. Det ble kontrollert om solarievirksomheten var meldt til Statens strålevern, om solsengene og rørene/ lampene var tillatte og tilgjengelig informasjon for kundene. Rutiner for drift og vedlikehold av solariene og rutiner for hygiene/ renhold ble også etterspurt. Ved 33 solsenger ble strålenivået målt med måleapparat utlånt av Statens strålevern.

Regelverk

Solarievirksomhetene er underlagt *"strålevernloven kapittel V"* og *"folkehelseloven kapittel 3"*, *"forskrift om strålevern og bruk av stråling"* og *"forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v."*

Statens strålevern har oversikt over tillatte solariemodeller og rør/lamper/filtre som er tilgjengelig på deres nettsider.

Kommunene, ved kommuneoverlegen er delegert myndighet til å føre tilsyn med solarier og dermed også til å treffe de nødvendige enkeltvedtak.

Gjennomføring

Fra januar til mai 2012 ble alle kjente solarievirksomheter som er åpne for publikum kontrollert med unntak av solarievirksomheter som var kontrollert i 2010 og 2011.

9 av solarievirksomhetene ble varslet på forhånd av tilsynet, ved de resterende virksomhetene var tilsynet uanmeldt. Ved tilsynet ble solsengmodeller, rør/lamper, filter, advarselsmerking, UV-type 3 merking, tilgjengelighet for beskyttelsesbriller og hygieneforhold notert. Bilder ble tatt av oppslått informasjon. Ved de betjente solarievirksomhetene ble internkontrollsystemet etterspurt på tilsynet, de ubetjente måtte innsende kopi av internkontrollsystemet i ettertid. Etter tilsynet ble solsengmodeller og

rørkombinasjoner sjekket opp mot Statens strålevern's lister. Det ble også sjekket om solarievirksomhetene var innmeldt til Statens strålevern.

33 solsenger ble målt med SolarLight 3D som var utlånt av Statens Strålevern, utlånsapparat # 3. Statens strålevern kalibrerer utlånsapparatene jevnlig. Ifølge Europastandarden for solarier, EN60335-2-27, kan UV-strålingen i solarier maksimalt være 0,3 W/m². For måleapparatet brukt under tilsynene tilsvarer dette 4,4 MED/Hr. Da er måleusikkerheten inkludert.

Skriftlig rapport ble utsendt til virksomhetene via e-post eller brev, med frist til å komme med tilbakemelding og retting av avvik. De aller fleste avvik var lukket 20.08.2012.

Resultater

- **Innmelding til Statens strålevern**

15 av 31 solarietilbydere hadde ikke meldt virksomheten til Statens strålevern. Den som tilbyr solarier til kunder skal melde dette til Statens strålevern. Dersom solariene er utplassert av en annen virksomhet, og denne virksomheten har tatt på seg ansvar for alt med solariene, er det likevel virksomheten der solariene fysisk er plassert, som er ansvarlig for innmelding.

- **Internkontrollsystem for solarievirksomheten**

Virksomheter som tilbyr soling i solarium skal ha utarbeidet et internkontrollsystem med skriftlige rutiner som skal sikre at strålevernforskriften og forskrift om hygienekrav for frisørvirksomhet m.v. etterleves. En stor andel av de ansvarlige for virksomhetene hadde lite kjennskap til betydningen av et fungerende og oppdatert internkontrollsystem.

Rundt 1/3 av virksomhetene som tilbød soling i solarier til kunder hadde avtale med et eksternt firma som leide ut og/ eller driftet solsengene. Det var generelt lite kjennskap i

de betjente virksomhetene til ansvarsfordelingen i forhold til strålevernloven og tilhørende forskrift, samt forskrift for hygienekrav for frisører m.v.

Statens strålevernns reviderte "Veileder til solstudioinnehavere og de som tilbyr soling i solarium" viser i *kapittel 5.2 Internkontroll- kompetanse, instruksjer og prosedyrer* hvordan kravene kan oppfylles.

- **Strålenivå**

Ved 10 av 33 solsenger viste målinger for høyt strålenivå. Ingen solsenger hadde så høyt strålenivå at det var behov for stenging. Laveste målte strålenivå var 1,5 MED/Hr og høyeste målte var 5,8 MED/Hr.

- **Lysrør/lamper**

4 av 31 solarievirksomheter hadde en eller flere solsenger med lysrør som ikke er tillatt brukt i Norge. 5 av 31 solarievirksomheter hadde en eller flere solsenger der rørene/ lampene ikke var tillatt montert i solsengmodellen eller hadde feil plassering i solsengen.

- **Informasjonsmaterieil som skal være tilgjengelig for publikum**

7 av 31 solarievirksomheter hadde mangelfull informasjon/ verneregler til kundene. 9 av 31 solarievirksomheter manglet/ hadde feil opplysninger om anbefalte solingstider. 2 av virksomhetene manglet informasjon om 18- års anbefalt aldersgrense (gjeldende før 1. juli 2012). To av virksomhetene hadde selv satt 18- årsgrense for sine solarier, men mindreårige kunne benytte solarium ved underskrift/ følge med foreldre eller foresatte.

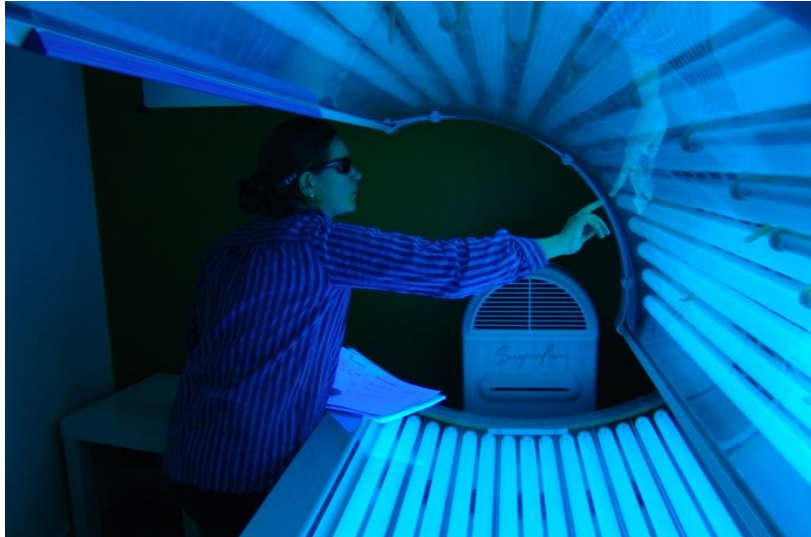
Oppslag om tillatte rør/ lamper som var montert i solsengen manglet ved 8 av 31 solarievirksomheter. Ved 13 av virksomhetene hadde oppslaget/ene ikke blitt oppdatert når det var byttet til andre typer rør/ lamper enn det som tidligere var oppgitt. Inntil betjeningskravet trer i kraft 1. januar 2014 må oppslag om tillatte strålingskilder finnes lett synlig ved hver solseng.

- **Advarselsmerking og UV- type 3 merking**

Ved 17 av 31 solarievirksomheter manglet det helt eller delvis advarselsmerking og UV-type 3 merking. Alle solarier skal være utstyrt med oppdatert advarselstekst og merke som viser UV-type 3. Merkene skal være plassert lett synlig - helst på selve solarieret.

- **Renhold**

Solarievirksomhetene hadde generelt et tilfredsstillende renhold. En virksomhet fikk avvik på renhold i lokalet, noe som også medførte endring av rutinene.

Oppsummering

I 2008 hadde Statens strålevern en landsomfattende kontroll av 79 solarievirksomheter med til sammen 410 solsenger. Ved 194 av solsengene ble strålenivået målt. 90 % av de kontrollerte solarievirksomhetene var ubetjente. Se *"StrålevernRapport 2011:12 - Solarier i Norge. Regelverk og status etter tilsyn"*

Halvparten av solarievirksomhetene i Vestfoldkommunene var ikke innmeldt til Statens strålevern, noe som er litt høyere enn det Statens strålevern fant i 2008.

1/3 av de målte solsengene i Vestfoldkommunene viste for høyt strålenivå. Dette er et lavere funn enn det Statens strålevern gjorde ved siste landsomfattende kontroll i 2008, der 77 % av de målte solsengene viste for høyt strålenivå.

9 av 31 solarievirksomheter hadde en eller flere solsenger med rør/ lamper som ikke var tillatt montert i solsengmodellen. Dette er noe høyere enn det Statens strålevern fant i 2008.

En utfordring underveis har vært at målinger ved enkelte solsenger viser for høyt strålenivå der både solsenger og tilhørende rør er oppført i Statens stråleverns solarieliste og dermed tillatte. Dette funnet stemmer overens med Statens stråleverns funn i sin kontroll i 2008, der flere solsenger viste for høyt strålenivå med tillatte rør i tillatte solsengmodeller. Nye krav til oppmåling av solariene med ekvivalensintervall innen 1. mai 2014 vil kunne møte denne utfordringen.

Det kom frem under tilsynene at det generelt var lite kjennskap til betydningen av et fungerende og oppdatert internkontrollsystem. Statens stråleverns reviderte "Veileder til solstudioinnehavere og de som tilbyr soling i solarium" er sendt ut som informasjon til alle solarievirksomheter i de 12 Vestfoldkommunene.

Renholdet ved solarievirksomhetene var generelt tilfredsstillende.

Mange av virksomhetene var fornøyd med at kommunen utførte tilsyn med virksomhetene som tilbyr soling i solarium og at de fikk oppdatering på hvilket regelverk som er gjeldene for solarievirksomheter. De fleste avvik ble relativt rask rettet opp.

Fremtiden

Fra 1. juli 2012 innføres 18 årsgrense for solariebruk. Frem til kravet om kompetent betjening trer i kraft 1. januar 2014 må solarievirksomhetene informere kundene om dette på en effektiv måte. Skriftlig dokumentasjon må være godt synlig i solstudioene. Statens strålevern har i samarbeid med Norsk solarieforening utarbeidet en plakat til dette formålet.

Fra 1. mai 2014 skal alle solarier merkes med ekvivalenskodeintervall bestemt av ekvivalenskode til den eller de rørtypene som solarieret ble oppmålt og klassifisert med. Ekvivalenskode forteller hvor sterk UV- stråling røret avgir og hvor stor andel av strålingen som er kortbølget. I solarieret kan det da benyttes rør som ligger innefor det oppgitte ekvivalenskodeintervallet.

Statens strålevern har revidert "Veileder til solstudioinnehavere og de som tilbyr soling i solarium". Denne veilederen viser hvordan krav i strålevernloven og tilhørende forskrift kan oppfylles for de som driver solstudio eller på annen måte tilbyr soling i solarier.

Lenker:

Statens strålevern <http://www.nrpa.no>

Kreftforeningen <http://www.kreftforeningen.no/forebygg/sol/solvett>

MHV i Vestfold <http://www.mhvivestfold.no/>

StrålevernRapport 2011:12 - Solarier i Norge. Regelverk og status etter tilsyn
<http://www.nrpa.no/dav/1d71d98a1e.pdf>

Veileder til solstudioinnehavere og virksomheter som tilbyr soling i solarium
<http://www.nrpa.no/dav/c03909fb0f.pdf>